

## Klinische Fellows Toelichting Kennisbenutting & Participatie

### I Kennisbenutting

Onderzoeksresultaten kunnen zichtbaar worden in elke fase van het onderzoek en daarbuiten. De paragraaf kennisbenutting is bedoeld om u als onderzoeker na te laten denken over potentiële begunstigers en manieren van benutting van de gegenereerde kennis en impact al voordat het onderzoek van start gaat. Daarmee dagen wij u uit om uw ideeën over de mogelijke bijdrage die uw onderzoek kan hebben aan de economie en/of de maatschappij duidelijk te maken, niet om het type onderzoek dat u doet te veranderen. De wijze waarop, de stappen die u hiertoe zet en de doelgroepen en middelen die u hierbij nodig heeft, moeten duidelijk worden verwoord.

De resultaten die voortkomen uit onderzoek dat door ZonMw wordt gefinancierd beslaan de gehele kennisketen van fundamenteel onderzoek tot implementatie. ZonMw wil dan ook dat onderzoekers potentiële wegen naar kennisbenutting onderzoeken op een manier die passend is bij de aard van het onderzoek dat zij voornemens zijn uit te voeren. Bijvoorbeeld door middel van betrokkenheid of samenwerking met partners en/of gebruikers. Het gaat er hierbij wel om dat de samenwerkingen en partnerschappen passend zijn bij het niveau van de aard van het onderzoek dat wordt voorgesteld. Er wordt van de onderzoeker verwacht dat de relatie met de belangrijkste partner(s) wordt beschreven als een middel om de bijdrage van het onderzoek aan de economie en/of de samenleving te versterken.

#### *Voorbeelden*

Passende activiteiten en projectspecifieke kennisuitwisseling variëren van project tot project, afhankelijk van doelgroepen en context. Hieronder geven we een aantal voorbeelden van partijen die van belang kunnen zijn voor de realisatie van kennisbenutting op basis van onze ervaring met kennisbenutting binnen het onderzoek dat ZonMw financiert:

- Medisch specialisten werken volgens richtlijnen en protocollen; om nieuwe kennis toegepast te laten worden is opname in richtlijn of protocol meestal een vereiste. Afhankelijk van het onderwerp moet een onderzoeker in contact komen met de juiste partijen om dit mogelijk te maken. Een voorbeeld in dit kader is bijvoorbeeld de aanpassing van een Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) richtlijn op basis van onderzoek naar antibioticumgebruik bij acute hoest in de huisartspraktijk. Naast een belangrijke partner voor collega-artsen zijn specialisten vaak een belangrijke partner om resultaten richting een toepassing te brengen, maar ook als het gaat om het signaleren van problemen uit de kliniek. In dit geval is het dus van belang dat u niet alleen aangeeft van plan te zijn medewerking te gaan geven aan de totstandkoming van een richtlijn of protocol, maar ook dat u aangeeft op welke wijze u de desbetreffende beroepsvereniging daartoe benadert. Wederom zijn (uw) voorbeelden uit het verleden hierbij een nuttige illustratie.
- Bedrijven kunnen kennis vermarkten in producten, maar om dit te bereiken is het essentieel dat die kennis voldoende beschermd is. Resultaten die zonder octrooibescherming worden gepubliceerd of gepresenteerd kunnen erg moeilijk achteraf nog beschermd worden. Publiceren is echter wel altijd mogelijk mits de octrooibescherming vooraf geregeld is. Het octrooieren van een vinding opent de weg voor gebruik van deze kennis door bijvoorbeeld de farmaceutische industrie, wat uiteindelijk kan leiden tot een behandeling van patiënten die anders misschien niet gerealiseerd zou zijn. Informatie hierover vindt u hier: [http://www.octrooibureau.nl/nl/producten\\_en\\_diensten/octrooien](http://www.octrooibureau.nl/nl/producten_en_diensten/octrooien). Andere manieren van samenwerken met bedrijven zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld de directe samenwerking tussen radiologen en Philips Medical Systems. Zo is er een nieuwe MRI-methode in een UMC ontwikkeld, maar om de methode breed toepasbaar te maken moest er nieuwe software voor de MRI ontwikkeld worden, wat in nauwe samenwerking met het bedrijf gebeurt. Het is dus ook hier van belang dat u rekenschap geeft van de wijze waarop u omgaat met commercialiseerbare resultaten en dat u daarbij zo concreet mogelijk aangeeft welke potentiële bedrijven / bedrijfscategorieën u daar als “afnemer” ziet en hoe lang het nog gaat duren voor het onderzoek daadwerkelijk kan worden toegepast.
- De meeste onderzoeksinstellingen beschikken over Technology Transfer Offices (TTO) of vergelijkbare adviesafdelingen. De TTO zijn belangrijke partners om te raadplegen in verband met

octrooibeschermt of het uitwerken van samenwerkingsovereenkomsten met het bedrijfsleven. In sommige gevallen worden resultaten uit onderzoek in een spin-off bedrijf verder ontwikkeld. Ook hiervoor is de TTO de aangewezen partij voor advies. Het is raadzaam om tijdig advies in te winnen (of op de hoogte te stellen) van de TTO. Reeds lopende contacten tussen u en uw TTO kunnen als voorbeeld genoemd worden voor een succesvolle overdracht in het onderhavige project.

- Regelgevende instanties spelen in het medisch onderzoek en zorgveld een belangrijke rol. Na fundamenteel onderzoek volgt de vertaling naar de kliniek, de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO) stelt voorwaarden op voor onderzoek in mensen. Bij het doen van fundamenteel onderzoek met als uiteindelijk doel een toepassing in de mens dient al rekening gehouden te worden met eisen die regelgevers in een latere fase zullen stellen. Bijvoorbeeld in welk medium worden cellen gekweekt, is dit conform toepassing in mensen? In dit geval betekent rekening houden met GLP- en GMP-voorwaarden dat een toepassing later versneld gerealiseerd kan worden. Zorg dus dat u op de hoogte bent van -en dit dus ook expliciteert in de aanvraag- de eisen die in een latere fase van onderzoek van toepassing zullen zijn.

- Andere partijen naast uw eigen netwerk, die interessant kunnen zijn om bij de kennisbenutting van uw project te betrekken, zijn gezondheidsfondsen, College voor Zorgverzekeringen, zorgverzekeringen, andere kennisinstellingen, onderwijsinstanties, andere zorgprofessionals en internationale samenwerkingsverbanden. Noem dergelijke samenwerkingsverbanden in uw aanvraag!

In al deze gevallen gaat het er om dat u zo concreet mogelijk beschrijft hoe dit van toepassing is op het onderhavige project en wat u dus gedurende het project concreet gaat doen om de toepassing te faciliteren. Realiseer u daarbij dat ZonMw van u verwacht dat u in tussen- en eindrapportages hierover ook meldt wat de vorderingen zijn.

#### *Samenvattend*

De beoordeling van de paragraaf kennisbenutting gaat er dus feitelijk om dat onderzoekers nadenken over de mogelijke impact van het onderzoek, wanneer zou impact gerealiseerd kunnen worden, wat is de doelgroep en welke partijen of partners zijn geïnteresseerd in de onderzoeksresultaten. Vervolgens is het belangrijk dat er goed omschreven wordt welke stappen genomen moeten worden om resultaten uit het onderzoek toegepast te krijgen en welke contacten moeten worden gelegd of overeenkomsten moeten worden gesloten met gebruikers en/of doelgroepen.

Indieners die van mening zijn dat kennisbenutting zoals hierboven, niet van toepassing is voor hun onderzoek zullen dit moeten beargumenteren. Dit zal in samenhang met het voorstel beoordeeld worden. Hierbij moet gemeld worden dat van vrijwel al het klinische / mensgebonden onderzoek geacht wordt dat dit per definitie toegepast zou moeten kunnen worden binnen afzienbare tijd.

## **II Participatie**

ZonMw vraagt de kandidaat de 'aanwijsbare relevantie voor verbetering van de patiëntenzorg' in het onderzoeksvoorstel inzichtelijk en concreet te maken door te beschrijven hoe participatie van (eind)gebruikers vorm krijgt in het project (wie; welke organisaties, welke contactpersonen) òf als participatie van (eind)gebruikers volgens de kandidaat geen bijdrage levert aan verbetering van de patiëntenzorg dit voldoende te motiveren. ZonMw hanteert de volgende definities voor (eind-)gebruikers:

- Eindgebruikers: Burgers (zoals cliënten, patiënten, ouders, chronisch zieken en gehandicapten) voor wie de resultaten van uw project bedoeld zijn.
- Gebruikers: Hulpverleners, behandelaars, wetenschappelijke verenigingen of koepels daarvan, beleidsmakers of (collega) projectuitvoerders.

Het onderdeel participatie zal apart beoordeeld worden door een panel van diverse patiëntenvertegenwoordigers onder begeleiding van de Nederlandse Patiënten en Consumenten Federatie (NPCF). Als uit de beoordeling adviezen naar voren komen ten behoeve van verbetering van de aanpak, of suggesties hoe participatie van (eind)gebruikers mogelijk wel zou kunnen bijdragen worden deze aan de kandidaat teruggekoppeld.

#### *Voorbeeld*

- Patiëntenorganisaties kunnen op verschillende manieren een bijdrage leveren, enerzijds als het gaat om de behoefte van de patiënt nader te omschrijven, anderzijds zijn er voorbeelden waarbij patiëntenverenigingen bepaalde kritische fasen van onderzoek gefinancierd hebben (bijv. Duchenne Parent Project; <http://www.duchenne.nl/>). Ook kunnen patiëntenverenigingen een belangrijke rol

spelen in het informeren van hun achterban over de resultaten van het onderzoek. In dit geval is het dus van belang dat u als onderzoeker beschrijft met welke patiëntenorganisaties u contact heeft / denkt te gaan zoeken en op welke manier u een bijdrage van hen verwacht. De haalbaarheid zal onder meer beoordeeld worden aan de hand van uw voorbeelden uit het verleden. Voor overige voorbeelden en tips verwijzen we u graag naar onze brochure over [participatie](#).

Participatie en kennisbenutting liggen in elkaars verlengde. Beide vragen van onderzoekers dat zij al voor aanvang van onderzoek nadenken over wie zij moeten betrekken bij het vormgeven van het onderzoek en het doorgeleiden van de in het onderzoek gegenereerde kennis om een zo hoog mogelijk rendement te genereren waarmee uiteindelijk de verbetering van de patiëntenzorg gerealiseerd kan worden.

Eind januari 2015 organiseert ZonMw een voorlichtingsbijeenkomst over kennisbenutting en participatie van (eind)gebruikers in Klinische Fellows projecten.